

Enkele herinneringen aan 25 jaar in de Bibliotheek

Door Frank Toolenaar

De Bibliotheek in 1988

Het is nauwelijks meer voor te stellen, maar in 1988 had je als researcher op je werkplek alleen toegang tot wetenschappelijke informatie via eigen abonnementen en papieren kopieën van artikelen die je eerder verzameld had. Vanuit de Bibliotheek kon je je wel abonneren op de *inhoudsopgaven-service*¹, maar voor overige informatie moest je zelf naar de Bibliotheek, op de eerste verdieping van WY (nu HTC37), waar zich de collectie bevond van 35.000 boeken (>5000 uitleningen per jaar), nieuwe issues van zo'n duizend abonnementen en een archief met 70.000 ingebonden oudere jaargangen. Researchers spendeerden daar gemiddeld een halve dag in de week om tijdschriften door te bladeren of om via referaatijdschriften artikelen op hun vakgebied te vinden. Ook kon je in de Bibliotheek een 'online literatuursearch' doen.

De Catalogus

In 1988 was er in de NatLab Bibliotheek nog steeds een catalogus op papier (in de vorm van *Leidse Boekjes*, gebonden cataloguskaartjes), hoewel bijna 20 jaar daarvoor al een begin gemaakt was met automatisering. Eerst waren de gegevens van de boeken op *paper tapes* gezet om titel- en auteurscatalogi te kunnen printen. Later werden de gegevens van nieuwe boeken ingebracht in (de eigen Philips-ontwikkeling) *Direct* op een centrale computer. Hoewel *Direct* in veel opzichten heel geavanceerd was (het kende al *relevance ranking*), werkte het erg omslachtig, zodat het oude deel van de boeken nooit ingebracht was.

In 1989 werd samen met de ISA (Business Automation) NatLab een project gestart om tot één systeem te komen dat behalve een OPAC (Online Public Access Catalog) ook de hele workflow zou moeten omvatten (bestellen, budgetcontrole, catalogiseren, lenen, statistieken) voor boeken, tijdschriften, rapporten en manuscripten. De COS (Computer Services) stelde twee randvoorwaarden: geen nieuwe database en laat het op de centrale IBM (mainframe) werken. Op de markt was geen systeem dat daaraan voldeed, maar met Dick Franssen van de ISA en inhuur van Pandata lukte het om in 1991 *BAS* (Bibliotheek Automatisering Systeem) te lanceren dat draaide op de IBM en gebruik maakte van Adabas waarmee de administratieve systemen van het NatLab beheerd werden. *BAS* was een enorme stap voorwaarts en het vervulde vele lang bestaande wensen. Maar niets went zo snel als een goed werkend systeem – en toen kwam het World Wide Web...

Dick Franssen

Hoewel *BAS* via een intranetpagina toegankelijk gemaakt werd, was de onderliggende software (Adabas/NDM) niet compatibel met nieuwe standaards als Windows en HTML. Omdat bovendien onze wensen (één zoekactie voor alle documenttypes en inhoudsopgaven en registratie van tijdschriftissues toevoegen) te moeilijk leken voor eigen ontwikkeling, besloten we in 1998 om *BAS* niet verder te ontwikkelen, maar nogmaals op zoek te

¹ De 700 gebruikers konden zich abonneren op de inhoudsopgave van elk bibliotheekabonnement. Een bibliotheek-medewerker maakte het benodigde aantal kopieën van de inhoudsopgave van elke nieuwe tijdschriftaflevering en stuurde die per post naar alle abonnees. Op die kopieën kon je dan aangeven welke artikelen je wilde hebben, je stuurde dat terug naar de Bibliotheek en daar werden die artikelen dan opgezocht, gekopieerd en opgestuurd.

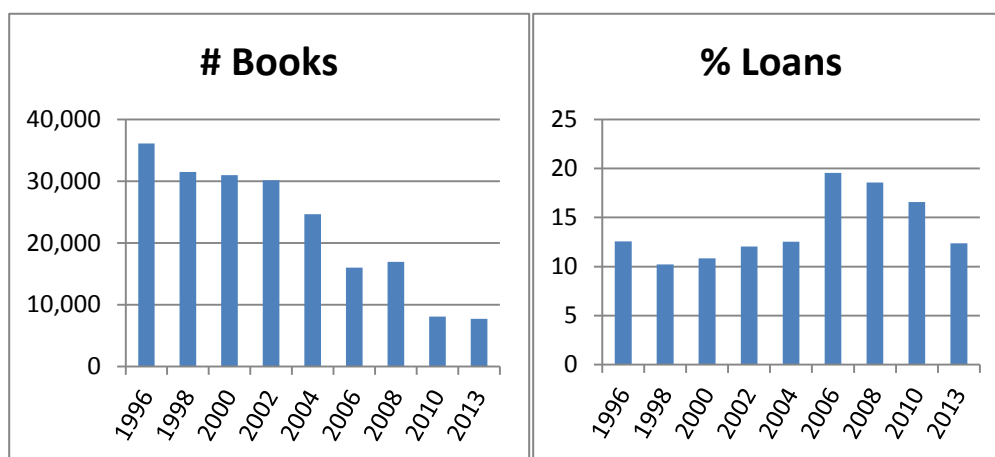
gaan naar een systeem van een leverancier voor wie dit de kernactiviteit was. Die nieuwe catalogus zou daarmee het scharnierpunt moeten worden voor verspreiding en uitwisseling van informatie en na een uitgebreid onderzoek kozen we in 1999 *Olib* van Fretwell-Downing, dat draaide op Oracle.

Olib heeft ons niet gebracht wat we ervan verwacht hadden en ik beschouw het als mijn grootste mislukking. Toch leek het zo mooi te worden. Tijdschriftagent Swets zou voor binnenkomende issues de metadata meeleveren om in Olib in te lezen, samen met de inhoudsopgaven van die titels. Via Olib zou je dan nieuwe artikelen kunnen vinden, meteen zien of dat issue al beschikbaar was in de Bibliotheek en online artikelen kunnen aanvragen. Met de kennis van nu zou ik het natuurlijk anders gedaan hebben, maar ik denk nog steeds dat het toen een juiste visie was. Een probleem was echter dat de layout van met name die inhoudsopgaven niet 'aantrekkelijk' genoeg was en dat de leverancier daar weinig aan leek te kunnen of willen doen. Na 2000 begonnen tijdschriften bovendien steeds meer elektronisch beschikbaar te komen op uitgever-sites, zodat 'aanwezigheid in de bibliotheek' minder belangrijk werd – en daarmee viel de basis onder de visie weg.

Een intern systeem met lokale opslag van gegevens voor alle informatie-uitwisseling werd een achterhaald idee en toen er ook nog voortdurend problemen waren bij het uploaden van gegevens, besloten wij met Olib te stoppen en het te vervangen door een 'lichter' systeem voor de resterende taak: boeken van de eigen collectie vinden en uitlenen. Na een kort marktonderzoek kozen wij voor het (open source en dus gratis!) systeem *Koha* en dat heeft sindsdien prima gewerkt.

Boeken

Onze collectie moet *relevant* zijn, wij zijn geen 'bewaarbibliotheek'. Met de komst van BAS werd actief beheer mogelijk en Peter van Elk en ik ontwikkelden daar gaandeweg een methode voor die een mix was van leencijfers, input van deskundigen en ons gezonde verstand. In de plaatjes is het resultaat te zien: ondanks zo'n 1000 nieuwe boeken per jaar werd het totaal aantal boeken tussen 1996 en 2006 sterk gereduceerd, maar het percentage van de collectie dat geleend werd verdubbelde bijna tot 20%². In 2009 moest de collectie nogmaals gehalveerd worden, toen we de helft van ons vloeroppervlak moesten opgeven.

² ~10% wordt als 'goed' beschouwd voor een bibliotheek als de onze.

De instroom van nieuwe boeken vond vóór 1988 plaats via 'standing orders' (op seriewerken en conferentie-verslagen) en door boeken die op het privé-budget³ gekocht werden ook voor de Bibliotheek aan te schaffen. Om dat flexibeler aan te pakken, heb ik *Bibliotheekclusters* in het leven geroepen: 5-6 groepen van elk zo'n vijf researchers op diverse vakgebieden die om de twee maanden bijeenkwamen om primair te kijken welke boeken voor de bibliotheek aangeschaft zouden moeten worden. Daarnaast discussieerden we over alles wat in verband met de Bibliotheek relevant was. Ik heb die bijeenkomsten altijd als uiterst plezierig en nuttig beschouwd en ik geloof dat dat voor de meeste deelnemers wederzijds was. Inmiddels zijn de Bibliotheekclusters opgegaan in de [Information Services User Group en Steering Board](#).

Ondanks alle automatisering werden boeken nog steeds geleend door de door een lener op een kaartje ingevulde gegevens in het catalogussysteem in te brengen. Er was geen bewakingsstelsel, dus het was niet verwonderlijk dat er honderden boeken 'zoek' waren, ook al sloten we de Bibliotheek af als er geen personeel aanwezig was. Dat was overigens zeker niet allemaal diefstal, ik denk dat het merendeel gewoon slordigheid was. Het is echter heel vervelend als interessante boeken niet alleen niet aanwezig blijken te zijn, maar zelfs onvindbaar.

Met de verhuizing in 2006 van WY (HTC37) naar WB (HTC34) lukte het me eindelijk om hier iets aan te doen door alle boeken te voorzien van rfid-chips, zodat er een alarm afgaat als een niet-geleend boek mee naar buiten genomen wordt. Op de markt voor bibliotheken waren op dat moment alleen systemen te koop met een catalogussysteem, wat we niet wilden, zodat we samen met Philips Semiconductors een eigen oplossing ontwikkelden. Zij brachten mij in contact met de firma Hescon die Philips-chips toepaste voor magazijn-oplossingen. In de zomer van 2005 huurden wij vakantiewerkers in die alle chips beschreven en inplakten. Het aanvankelijke systeem had een wat 'industriële' uitstraling, maar de basis was goed genoeg om in 2007 een doorstart te maken naar het huidige systeem. Mensen kunnen nu zelf boeken lenen en 24 uur per dag 7 dagen per week in de Bibliotheek terecht. Het aantal zoek-boeken is nu verwaarloosbaar klein, niet eens zozeer omdat ze zo goed beveiligd zijn, maar omdat mensen het ook 'leuk' vinden een boek zelf te lenen of weer terug te brengen.

Die verhuizing was trouwens een gigantische logistieke operatie, waarbij Kees Kokx en ik alle boekcategorieën en alle titels van ingebonden tijdschriften opgemeten hebben en geprojecteerd in de nieuwe ruimtes. Daarbij moesten de twee verzamelingen ingebonden tijdschriften (op de eerste verdieping en in kelder van WY) in elkaar gevoegd worden. Stel je dan de schrik voor als je de rekken in de kelder van HTC34 voor het eerst ziet, waar binnen enkele dagen meer dan 40.000 banden een plek moeten krijgen en er boven een aantal rijen leidingen blijken te lopen, waardoor de bovenste planken niet gebruikt konden worden. We hebben dat ad-hoc opgelost door geplande werkplekken te schrappen en te vervangen door meer rekken. Het was een hele opluchting toen alles uiteindelijk bleek te passen.

Kees Kokx

De nieuwe Bibliotheek zag er prachtig uit met gedurfde kleurstellingen, al was er misschien iets te veel aandacht voor 'rechte lijnen' en werden ideeën voor werk- en ontmoetingsplekken met ronde banken en superieure koffievoorziening helaas verworpen.

³ Iedere researcher had een budget van f300 (~€135) per jaar voor boeken, abonnementen of lidmaatschappen. Dit werd in 1997 afgeschaft toen er bij de Bibliotheek arbeidsplaatsen vervielen.

Tijdschriften

Voor abonnementen op tijdschriften was het in het papieren tijdperk niet zo eenvoudig na te gaan welke weinig of niet gebruikt werden. Mensen wijzen je wel op titels die erbij zouden moeten, maar niemand vertelt je wat opgezegd kan worden. Dat is ook niet eenduidig, want wat voor de een niet (meer) nuttig is, is dat voor een ander misschien nog wel. Het gerucht ging dat in sommige bibliotheken hiervoor *een haar* gebruikt werd die op een strategische positie in een tijdschrift geplaatst werd als merkteken voor gebruik, maar dat leek mij weinig betrouwbaar en we hadden daar trouwens ook niet de menskracht voor. In plaats daarvan heb ik in 1991 het *Foster*-systeem bedacht, waarin elke research-groep in een jaarlijks te updaten lijst aangaf welke bibliotheek-abonnementen voor hen belangrijk waren. We keken vervolgens kritisch naar elk abonnement dat door minder dan twee groepen 'gefosterd' werd. Dat werkte eigenlijk heel goed: door verschuivingen in research-onderwerpen vielen er zo elk jaar titels af, waardoor er ruimte voor nieuwe titels voor nieuwe onderwerpen ontstond en onze collectie relevant bleef. Met elektronische tijdschriften kun je echter direct meten wat het gebruik is en daarom is het Foster-systeem zo'n tien jaar geleden gestopt.

e-Library

Vanaf 1989 zijn wij bezig geweest met elektronificering van de literatuur, eerst door databases zoals Science Citation Index via cd-rom in de Bibliotheek aan te bieden en Current Contents via floppy's te verspreiden. Vanaf 1995 begonnen individuele uitgeverij hun artikelen via het Internet beschikbaar te stellen voor abonnees via userid/password. Bibliotheken konden vanaf 2000 hun klanten via het IP-adres van de organisatie toegang geven, maar op de High Tech Campus met floating IP-adresses, was dit niet mogelijk. Rowi Knoop heeft daar toen een infrastructuur voor opgezet via een aparte computer (later een server) met een eigen IP-adres, waar gebruikers op konden inloggen en zo toegang krijgen tot onze abonnementen. In een A-Z-lijst waren de belangrijkste titels te zien.

Rowi Knoop

Dat werd snel populair en het aantal downloads groeide in een paar jaar tot zo'n tien keer het aantal artikelen dat voorheen in de Bibliotheek gekopieerd was⁴. Uitgeverij boden vervolgens aan om alle abonnementen binnen een 'consortium' (in ons geval: alle Philips Research sites) samen te voegen en 'dubbele' abonnementen te vervangen door andere titels. Voor Elsevier bijvoorbeeld kregen wij hierdoor ook in Eindhoven meer toegang (van 80 naar 120 titels), maar voor onze zuster-sites was de groei natuurlijk nog veel spectaculairder.

⁴ Losjes geschat op grond van het aantal tellertikken van de kopieermachines.

Nu we het echte gebruik konden meten, bleek dat nog wel eens tegen te vallen tegenover de prijs die uitgevers vanuit het verleden hiervoor opgebouwd hadden. Via vaak heftige prijsonderhandelingen kwamen wij uiteindelijk tot soms spectaculaire uitbreidingen én bezuinigingen. Ik denk dat dit misschien wel mijn grootste succes is en ik heb een tijdje bijgehouden hoeveel ik hiermee voor Philips bespaard had – dat liep in de tonnen per jaar. Je kunt natuurlijk aanvoeren dat we kennelijk teveel betaalden en dat is waar. Ik heb ook ontegenzeggelijk veel profijt gehad van mijn netwerk ([NIC](#)) met collega's bij andere bedrijven, universiteiten en instellingen, maar uiteindelijk moet iemand uitgevers overtuigen meer toegang te geven voor minder geld – en dat gaat niet vanzelf.

Toch bleef er nog steeds het een en ander te wensen over. Met de toegang tot nu vele duizenden tijdschriften, was het ondoenlijk geworden om zelf een A-Z lijst van abonnementstitels bij te houden, terwijl het ook nog steeds onhandig was dat je niet direct naar de full text kon doorlinken vanuit zoekresultaten in databases. Daarom gingen we in zee met TDNet en ontwikkelde Jan van Nijnatten het huidige concept, waarbij een medewerker niet meer hoeft in te loggen. Door de [e-Library link](#) aan te klikken wordt een *Athens* account gecreëerd op grond van de Philips-gegevens van die gebruiker die daarna alleen links ziet met toegang tot full-text. Bij het aanklikken van een link wordt bij TDNet een *Open URL* gecreëerd, terwijl daar ook een volledige A-Z-lijst wordt bijgehouden, inclusief Open Access titels. In databases als Google Scholar, Web of Science, PubMed en PsychInfo zijn buttons (*Philips link*) te zien die leiden naar full text en document delivery. Wat ooit een ver ideaal leek, is nu water uit de kraan.

Jan van Nijnatten

Online literatuuronderzoek

Het vinden van informatie via papieren referatijdschriften (Chemical Abstracts, Science Citation Index, enz.) was tijdrovend en vereiste ervaring en doorzettingsvermogen. Mijn voorganger Jan Schulkes had al in de jaren zeventig tot de initiatiefnemers in Nederland behoord voor het gebruik van online databases voor dit doel en dat betekende een revolutie. In 1-2 uur kon nu alle informatie over een onderwerp verzameld worden, wat voorheen dagen kostte.

Jan Schulkes

Deze dienst is de afgelopen 25 jaar eigenlijk niet wezenlijk veranderd, behalve dan dat eindgebruikers zelf veel meer toegang tot zoekmogelijkheden gekregen hebben. Daarnaast hebben Ruud Nagelkerke en John Dielis het overgenomen van Ton Barten en is met name de visualisering van resultaten verbeterd. Het is echter nog steeds essentieel om alle relevante informatie over een onderwerp te hebben alvorens met experimenten te beginnen, en dus heel nuttig om een *search* te doen met een informatie-professional, voor wie *zoeken* de kerntaak is en die toegang heeft tot specialistische bestanden. Vanaf het begin heb ik daarom geprobeerd de capaciteit voor deze dienst te vergroten, maar dat is helaas nooit gelukt.

Ton Barten

Ruud Nagelkerke

John Dielis

NatLab Gids

Om snel de dienst te vinden die je nodig hebt bestond in de tachtiger jaren een *Dienstenwijzer*, een overzicht van beschikbare (werkplaats)diensten, met namen, telefoonnummers, adressen, openingstijden, enz. Peter van Elk en ik hebben dat in 1988 uitgebouwd tot de *NatLab Gids*: een overzicht van alle informatie die men nodig kon hebben. Dit omvatte behalve het overzicht van beschikbare diensten, ook de organisatie van Research, de programma's, regels voor publiceren, financiën, personeel, veiligheid, aangevuld met een complete telefoonlijst en plattegronden. Elk jaar werd een update gedaan van alle gegevens en brachten we een nieuwe editie uit. Oudgedienden denken nog wel eens met weemoed terug aan hoe makkelijk het toen was om iets of iemand te vinden.

Peter van Elk

Wij hadden al in 1989 geprobeerd een online versie van de NatLab Gids te maken, maar die was nog te onhandig in het gebruik. In 1993 kwam het intranet en wij waren er snel bij om de file van de NatLab Gids om te zetten naar html-code en te publiceren. Zoeken was daarin natuurlijk veel gemakkelijker en ook kon de informatie continu up-to-date gehouden worden in plaats van te hoeven wachten op de jaarlijkse update. Ook om financiële redenen (per editie 30.000 gulden, zo'n 14.000 Euro) leek het dus logisch dat in 1996 de laatste papieren editie uitkwam. De paradox was echter dat de informatie in theorie wel continu up-to-date gehouden *kon* worden, maar dat dat in werkelijkheid niet gebeurde, omdat de stok achter de deur van de papieren uitgave ontbrak. In 2001 was de informatie dermate slecht geworden dat we besloten hebben de stekker eruit te trekken en de verantwoordelijkheid voor het publiceren van informatie over de eigen dienstverlening bij de groepen en diensten zelf neer te leggen.

Ook om juridische redenen bleef het regelgevingselement van de Gids trouwens wel behouden in de [Rules & Regulations](#), het 'wetboek' van Research dat minder aan verandering onderhevig is, maar dat toch jaarlijks officieel gereviewd wordt.

PHILIPS **Insight NLWW** *Let's make things better* Wednesday 24 September Good afternoon

Research Nat.Lab. People Search Index

Find your Way
 A-Z e-Forms Topics Philips sites www links Campus Map

Search
 Phone [help] Search [help]

Colloquia
 Today
 Informatica Colloquium [Collegezaal WB-p, 14.00h]
 Analysis and Design of Dynamics in Multi-Agent Organisations by Prof. J. (Jan) Theur, Vrije Universiteit Amsterdam; Universiteit Utrecht
 Thursday, September 25
 Donderdagochtend voordrachten [Albium WL, 9.00h]
 DRM for Connected Home and Ambient Intelligence by Frank Kampman
 Electrons, holes and excitons in nanowires and nanotubes by Lou-Fé Fisher
 On the deformation limits of flexible displays by Piet Bouten
 Long term overview

Management News
 24-9 Relocation season started
 18-9 New US patents issued in August 2003

News
 23-9 Emile Aarts op het NOS-journaal 22-09-03
 22-9 OR: verslag OR-vergadering 26 augustus 2003
 22-9 OR: Works Council meeting 26 August 2003
 22-9 3rd Philips Conference on Digital Signal Processing
 22-9 European Symposium on Ambient Intelligence
 19-9 Philips Nieuws 22 september

Web Poll
Do you buy Philips items via the Personnel Shop?
 Occasionally 34.8% (222 votes)
 Yes: 28.5% (182 votes)
 No 19.4% (124 votes)
 Only with 'PVV bonnen' 17.1% (109 votes)
 Total votes: 637

Organisation
 Management Web MW
 Sectors & Groups
 Regels & Richtlijnen

Portals
 Portal 2 Research
 Portal 2 Service
 Portal 2 e-Library

Some departments
 Computer Services
 Library
 Personnel

And..
 Social activities
 CRE 2003
 Philips stock quote

Link of the Day
 No link today. To suggest one, click the pencil icon.

Quote of the Day
 "Hell hath no fury like a bureaucrat scorned."
 Milton Friedman

Click here for Print Version
 Bookmark this page
 Alarm: 44444

This page is visible within Philips Research only. This page was last updated on Thursday, 11 September 2003.
 Page design by Rowi Knoop; for content questions please contact Frank Toolenaar

Het intranet werd aanvankelijk door COS (*Computer Services*) beschikbaar gesteld via een home-pagina met links en een foto van het NatLab. Het aantal aanvragen voor links groeide en daarom werd aan de Bibliotheek met haar ervaring met de NatLab Gids gevraagd om die informatie te gaan beheren. Al snel werd duidelijk dat hiervoor specialistische kennis nodig was waarvoor de diensten van Peter Ruiter ingehuurd werden die het NLWW (NatLab Wide Web) heeft helpen ontwikkelen met functies zoals A-Z, Nieuws, een overzicht van groepshomepages, WWW links, Quote of the Day en de WebPoll over een relevant of 'leuk' issue, met in een paar dagen 600-900 antwoorden.

Peter Ruiter

Ik ben trots op wat we met beperkte middelen voor elkaar hebben weten te brengen en ik denk dat het NLWW toen voor vrijwel iedereen een startpunt was om informatie te vinden. Ik ben teleurgesteld en ik vind het een gemiste kans dat het niet gelukt is om het Management te overtuigen van het belang om dit verder te ontwikkelen als een tool voor eindgebruikers om gemakkelijk informatie te kunnen vinden en delen .

Printing on demand

Vóór 1993 werden Technical Notes meestal uitgetypt door een secretaresse en vervolgens werd er een aantal gedrukt op grond van de te verwachten belangstelling. Aanvragen werden geleverd vanuit de voorraad die in een grote kelder bewaard werd. Als de belangstelling groter was dan verwacht, werden er bijgedrukt of werden er kopieën gemaakt van het laatste ('rode') exemplaar, maar bij weinig belangstelling werd de resterende voorraad na enige tijd vernietigd. Deze situatie was een constante reden voor zorg: een lekkage in 1989 vernietigde op een haar na ons unieke rapportenbestand.

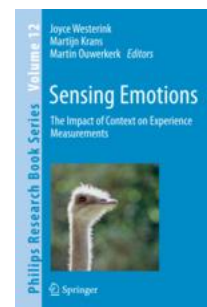
Bij de uitbesteding van de eigen Repro-afdeling, zag ik kans om deze (pijnlijke) operatie aan te grijpen om *Printing on Demand* in te voeren. Hierbij werd van elk nieuw rapport een elektronische versie opgeslagen waarvan exemplaren op aanvraag geprint konden worden. De levertijd voor de eerste exemplaren van een nieuw rapport werd daardoor teruggebracht van twee weken tot een dag. Dat spaarde geld en het verhoogde de kwaliteit. En toen we jaren later de workflow van het maken van een rapport met de diverse vereiste goedkeuringen onderbrachten in *Portal2Research*, paste dit proces daar naadloos in en hadden we inmiddels een archief van bijna 10 jaar Technical Notes om direct aan de eindgebruikers beschikbaar te stellen. Alle eerdere rapporten (vanaf 1917) en die van de zusterlabs hebben we daarop laten scannen. Onder het vertrouwde beheer van Jan van Hout (die nog langer hier is dan ik!), is vrijwel elke Technical Note nu met een paar muisklikken direct beschikbaar.

Jan van Hout

Philips Research Book Series

Tussen 1945 en 1975 zijn er diverse fraaie boeken verschenen in de *Philips Technical Library*. Naar aanleiding van een verzoek om hulp bij het publiceren van een boek, heb ik in 2001 geprobeerd iets van dit verleden te laten herleven via de [Philips Research Book Series](#), bedoeld om Research-auteurs te helpen een boek te publiceren en daarmee Philips Research een podium in de buitenwereld te geven als research-instituut. Om historische redenen koos ik voor Kluwer⁵ (later overgenomen door Springer) waarmee een goed standaardcontract werd uitonderhandeld. In de loop der jaren zijn hierin 12 titels verschenen, maar recent is besloten om met de serie te stoppen.

Open Access

Externe publicaties (of in ons jargon *Manuscripten*) zijn in één opzicht niet veranderd sinds Newton en Huijgens: het gaat nog steeds om communicatie en archivering van onderzoeksresultaten. Door de exponentiële groei van het aantal publicaties werden tijdschriften steeds dikker. Hierdoor werden abonnementen te duur voor individuen en vervolgens zelfs voor steeds meer bibliotheken – wat tot opzeggingen leidde. Uitgevers reageerden op dit verlies van inkomsten door prijsstijgingen van 10-20% per jaar, wat deze negatieve spiraal verder versterkte. Door deze *serials crisis* dreigden wetenschappelijke publicaties echter onbereikbaar te worden voor steeds meer wetenschappers, wat haaks staat op de bedoeling van auteurs: hun resultaten

⁵ Kluwer had in de zeventiger jaren het archief van de Philips Technical Library overgenomen.

communiceren als basis voor hun wetenschappelijke reputatie, zelden of nooit om geld te verdienen. In reactie hierop probeert de [Open Access \(OA\)](#) beweging wetenschappelijke publicaties vrij toegankelijk te maken voor iedereen, via een 'gouden' (de auteur betaalt duizenden Euro's per artikel) of 'groene' route (de auteur plaatst een kopie van zijn artikel in een Open Repository). Vooral omdat de USA het verplicht gesteld heeft voor door de overheid gesponsord onderzoek, begint OA echt door te breken: inmiddels is gemiddeld [50% van alle nieuwe publicaties open toegankelijk](#), zij het vaak na een embargoperiode van 6-12 maanden. Hoe dan ook, OA betekent een enorme paradigma-verandering die wetenschappelijke communicatie fundamenteel gaat veranderen en die voor bibliotheken grote gevolgen zal hebben voor abonnementsmodellen en –prijzen.

OA ontstond in de academische wereld en wordt vooral daar actief nagestreefd, maar ik vond dat wij als corporate organisatie hieraan mee zouden moeten doen, alleen al om eventuele zakelijke belangen zeker te kunnen stellen. Om dit te doen heb ik in 2008 een [Philips Research Open Repository](#) gecreëerd, d.i. OA via de 'groene' route (TN2008-00751). Dit had het voordeel dat het vrijwel niets hoefde te kosten, ook omdat we geen aparte server gebruikten maar via de TU Delft aansloten op [Narcis](#), de infrastructuur van de Nederlandse universiteiten. Op deze manier worden onze publicaties optimaal onder externe aandacht gebracht en kunnen ze met iedereen gedeeld worden. Het is aan mijn opvolger(s) om de verdere ontwikkelingen in OA te volgen.

De toekomst

Toekomstvoorspellingen komen zelden uit en het valt buiten het kader van deze herinneringen, maar ik wil toch mijn nek uitsteken via een paar stellingen voor de komende vijf jaar:

1. Papieren boeken zullen vervangen worden door e-books, zo gauw we gemeenschappelijke middelen hebben om ze effectief te gebruiken.
2. Het tijdschrift verdwijnt als drager en kwaliteitsstandaard voor wetenschappelijke artikelen en wordt vervangen door middelen om individuele artikelen te classificeren en beoordelen.
3. Buiten de academische wereld zullen abonnementen worden vervangen door *pay-per-view* voor artikelen die niet Open Access zijn.
4. Een zoekactie met informatie-professionals blijft een zinvolle investering voor effectieve research.
5. Publiceren zal *Open Access* zijn, behalve voor wat vertrouwelijk is.
6. Mensen bij Philips Research krijgen een vorm van *electronic lab notebook*, want goed beheer van onderzoeksgegevens (*data*) wordt de grote uitdaging.

Ik zie in deze onderwerpen nog vele uitdagingen voor een professionele informatieafdeling. Ik hoop dat Research de ruimte krijgt om echt te investeren in innovatie en ik wens mijn opvolger(s) hiermee minstens zoveel succes en plezier als ik dat in de afgelopen jaren gehad heb.

Eindhoven, 13 februari 2014